

Prof. zw. dr hab. Andrzej Chodubski

Wartości polityczne kształtującej się cywilizacji informacyjnej

(Wykład inauguracyjny podczas uroczystego rozpoczęcia nowego roku akademickiego na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, wygłoszony 4 października 2010 r.)

Magnificencjo Rektorze, Szanowna Pani Dziekan, Wysoka Rado, Szanowni Państwo,

*Jesteśmy dziećmi epoki,
epoka jest polityczna
(...)
Chcesz czy nie chcesz,
Twoje geny mają przeszłość polityczną,
skóra odcień polityczny.
oczy aspekt polityczny*

(W. Szymborska, *Dzieci epoki*, [w:] *Wiersze wybrane*, Kraków 2004, s. 262–263)

Od pół wieku (przyjmuje się, że od 1963 r.) w komunikacji społecznej funkcjonuje termin *Cywilizacja informacyjna*. Jego twórcy, japońscy naukowcy (*Tadao Umesao, Keinichi Koyama, Yoneji Masuda*) przekonywali, że nowo tworzona cywilizacja nie będzie rzeczywistością materialną, symbolizowaną przez ogromne konstrukcje, ale będzie faktycznie cywilizacją niewidoczną. Wskazywano, że „Precyzyjnie powinno się ją nazywać cywilizacją informacyjną. *Homo sapiens*, który pod koniec epoki lodowcowej stanął przed początkiem pierwszej materialnej cywilizacji, stoi dziś po dziesięciu tysiącach lat na progu drugiej – cywilizacji informacyjnej”.

Obecnie zauważa się, że społeczeństwo informacyjne charakteryzuje się: a) wysokim stopniem korzystania z informacji w życiu codziennym przez szerokie kręgi obywateli i organizacji, b) użytkowaniem jednorodnej lub kompatybilnej technologii

informacyjnej na użytek własny, społeczny, profesjonalny, c) umiejętnością przekazywania, odbierania oraz szybkiej wymiany danych cyfrowych bez względu na odległość.

Ważnym wyzwaniem nauk humanistycznych jest rozpoznawanie zjawisk i procesów ujawniających się w budowaniu tej cywilizacji. Powszechnie zauważa się, że zachodzą w niej jednocześnie dwa procesy, tj. unifikacji i dywersyfikacji życia kulturowego. Z politologicznego punktu widzenia, istotne jest rozpoznawanie zacierania się granic między: a) państwem a podmiotami życia ponadpaństwowego, b) władzą gospodarczą a polityczną, c) między programami partii politycznych, d) informacją a dezinformacją, manipulacją, e) demokracją partycypatywną a demokracją oligarchiczną, autorytarną plutokracją, f) społecznością obywatelską a konsumentami, klientami, g) kulturą polityczną a synkretyzmem kulturowo-cywilizacyjnym, h) rzeczywistością polityczną a scenografią i spektaklem politycznym, i) odpowiedzialnością a ryzykiem politycznym, j) strategią rozwoju społeczno-politycznego a nieprzewidywalnością tego życia, infantylizacją, barbaryzacją postaw, zachowań jednostek i grup społecznych.

Obserwując nowe zjawiska społeczno-polityczne ujawniające się w budowaniu cywilizacji informacyjnej, jak np. a) zastępowanie etyki, moralności – skutecznością, b) solidarności-utylitarystycznym indywidualizmem, c) kompetencje – medialnością, d) przewidywalność-dezorientacją społeczno-polityczną, poczuciem utraty bezpieczeństwa, niepewnością przyszłości, e) tradycyjne wartości – substytutami rynku, komercji. Stawia się nierzadko pytania prognostyczne dotyczące skutków i następstw rozwoju tej rzeczywistości. Wyrażane są przy tym nierzadko skrajne opinie i poglądy, m.in. katastroficzne – zakładające, że rozwój cywilizacji informacyjnej osiągnął szczytowy punkt i dalsze jego ogniwa będą stadiami prowadzącymi do jej upadku. Przeciwnie stanowisko – to wizja rozwoju optymistyczna, zakładająca że obecny rozwój kulturowy społeczeństw jest ogniwem w procesie przechodzenia na wyższe stadium cywilizacji.

Identyfikując podstawowe znaki przemian politycznych współczesnego świata zwraca się uwagę przede wszystkim na: 1. Globalną unifikację życia politycznego (działalność polityków na rzecz całego globu, funkcjonowanie organizacji i ugrupowań międzynarodowych), 2. Przemiany europejskie urzeczywistniane w ramach Unii Europejskiej i ich skutki zarówno postrzegane wewnątrz państw, jak i w środowisku międzynarodowym, 3. Regionalną integrację świata, 4. Gwarantowanie bezpieczeństwa wobec zagrożeń wynikających z rozwoju naukowo-technicznego, 5. Decentralizację życia społeczno-politycznego na rzecz rozwoju organizacji samorządowych, aktywności i autonomii grup mniejszościowych; osłabianie tożsamości państwowej na rzecz więzi lokalnych i globalnych, 6. Promocję demokracji jako formy sprawowania władzy, a w tym zwłaszcza demokracji partycypatywnej, 7. Kryzys tradycyjnych

instytucji demokratycznych, m.in. parlamentu, partii politycznych, struktur władzy wykonawczej, wyborów, aktywności społeczno-politycznej w ramach ładu zorganizowanego; 8. Kształtowanie się nowych tendencji w urzeczywistnianiu polityki społecznej np. w migracjach ludności, sferze bezrobocia, funkcjonowaniu życia rodzinnego, rozwoju edukacji, ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia, rekreacji i wypoczynku, przeciwdziałaniu patologiom społecznym, 9. Przeciwdziałaniu napięciom, konfliktom, wojnom, 10. Rosnącą rolą mediów w generowaniu życia politycznego, a w tym powodujących głębokie jego przemiany.

W procesie przemian, orientujących się na budowie społeczeństwa informacyjnego ujawniają się nowe znaki ładu aksjologicznego. W tworzącym się modelu jednostki zwanej postpostponowoczesną charakterystyczne znaki stanowią: a) postawy natychmiastowego konsumpcjonizmu, zaspakajania nowoczesnych potrzeb materialnych, zwłaszcza komunikacyjnych, informatycznych, jak i społecznych (w zakresie kontaktów towarzyskich, profesjonalnych, rekreacji, wypoczynku, zabawy), b) zmienności opcji ideowych, wyborów, krótkotrwałości kontaktów społeczno-politycznych, c) orientacja na stechnizowane znaki kultury, dostępne w odbiorze przez najnowsze urządzenia informatyczne.

W ślad za tym następuje wypieranie tradycyjnych wartości życia kulturowego przez nowe substytuty, a w tym zwracają uwagę: a) zastępowanie prawdy o rzeczywistości przez poprawność polityczną (Pierwszeństwo zdobywa przed owocami pracy człowieka jego deklaratywność, usytuowanie się ideowo-polityczne w danym miejscu i czasie, snucie wizji decyzyjności), b) zastępowanie autorytetów – idolami (Refleksyjność wypiera kult młodości, pełnej sprawności w uczestnictwie w życiu spektaklowym, urody połączonej nierzadko z tzw. *zdolnościami szołmeńskimi*, jak też kult amatorszczyzny, który eliminuje rzeczywistą wartość a niewinność i narcyzm zastępują wiedzę jako wyznacznik jakości), c) zastępowanie profesjonalnej oceny rzeczywistości społeczno-politycznej przez sondaże jako stanowiska opinii publicznej (Populizm zastępuje tu prawdę o rzeczywistości; zapal do oceny rzeczywistości jest w tym względzie większy od wiedzy, emocjonalność wypiera postrzeganie realne rzeczywistości, nierzadko przy tym obserwuje się *spektakle hańby* – adresuje się oskarżenia pod adresem przeciwników, od których nie mają oni możliwości odwołania się).

W generowaniu tej rzeczywistości dużą nośność mają media. Zauważa się, że stają się one współczesną agorą na której gromadzą się ludzie interesujący się polityką i interpretują aktualne wydarzenia. Zaspakajają różne ich potrzeby poznawcze i emocjonalne, a powodują też jednocześnie, że stają się oni wyobcowani i niezrozumiani przez szerokie kręgi opinii publicznej. Stały się konkurencją dla instytucji edukacyjnych i związanych z nimi autorytetów. Nierzadko zauważa się też, że stają się one swoistym *kozłem ofiarnym* odpowiedzialnym za ujawniające się patologie rozwoju kształtującej się nowej cywilizacji, jak np. przemoc, znieczulicę społeczną, atrofie

więzi społecznych czy też ujawniający się funkcjonalny analfabetyzm (niezdolność zrozumienia rozkładów jazdy, map, przekazu informacji dzienników telewizyjnych, jak też przez studentów przekazywanej im wiedzy przez profesorów). A przy tym też zauważa się, że *kto ma media, ten ma władzę*.

Wskazując na różnorodne znaki kształtowania się życia politycznego cywilizacji informacyjnej, szczególnym wyzwaniem poznawczym jawi się problem określenia miejsca w tej rzeczywistości tradycyjnych wartości politycznych. Przez pojęcie to rozumie zwykle: 1) *zobiektyzowane wzorce normatywne, pozytywnie ocenianego porządku polityczno-instytucjonalnego* (są one integralną częścią funkcjonujących norm w systemach społeczno-politycznych), 2) *kryteria i zasady wyboru potrzeb, interesów, dążeń jednostki lub grup społecznych w sferze polityki*. Wartości jako stygmat dobra i cenneści w życiu politycznym są sytuowane w różnych typologiach, m.in. w odniesieniach: 1. autotelicznych bądź instrumentalnych, 2. deklaracyjnych bądź realizowanych, 3. trwałych (ponadczasowych) bądź efemerycznych, 4. racjonalnych bądź irracjonalnych (pozostających w sferze fikcji, złudzeń, mitów, utopii), 5. centralne (sytuujące się najwyżej wśród norm życia społeczno-politycznego) bądź wtórne (pozostające w różnych relacjach podporządkowania innym znakom wartości).

Ze względu na kryterium zasięgu wyróżnia się w nich: 1. ogólnospołeczne (makrowartości), 2. określonych grup społecznych (państw politycznych, organizacji, związków, ruchów politycznych (mezowartości), 3. indywidualne (mikrowartości), uwzględniające postawy zachowania, poglądy i przekonania jednostek zaangażowanych w generowanie życia politycznego.

Z punktu widzenia pełnienia funkcji przez wartości w systemach politycznych za najistotniejsze uznaje się: 1. integracyjne, 2. motywacyjne, 3. hierarchizacji celów politycznych. *Funkcja integracyjna* ma na celu generowanie więzi łączących podmioty polityczne o zasięgu zarówno mikro-, mezo-, jak i makrokulturowo-cywilizacyjnym, orientuje się na identyfikację danych podmiotów życia politycznego. *Funkcja motywacyjna* wiąże się z generowaniem i stymulowaniem działań, a zwłaszcza w sferze decyzyjnej podmiotów polityki, powołaniem określonych wartości jest ich urzeczywistnienie, rozwoju. *Funkcja hierarchizacji celów politycznych* ma na celu określenie preferencji w sferze podejmowania decyzji i działań, a w tym kryteriów ich racjonalności.

Zauważa się przy tym, że każde społeczeństwo wypracowuje określony system wartości, mający na celu gwarantowanie zadawalającego jego funkcjonowania kulturowo-cywilizacyjne.

Za najbardziej uniwersalne, fundamentalne, stanowiące podstawę ocen, norm i wzorów postępowania w dziedzinie polityki wymienia się zwykle; 1. *wolność*, 2. *pokój i bezpieczeństwo*, 3. *równość i sprawiedliwość*, 4. *dobro wspólne i solidarność*, 5. *demokracja*, 6. *praworządność i prawa człowieka*, 7. *tolerancja światopoglądowa*, 8. *aktywność i odpowiedzialność*, 9. *suwerenna równość państw*, 10. *patriotyzm*. Są to idee

zjawisk, które przybierają różną treść w procesie urzeczywistniania konkretnych działań politycznych zaspokajających potrzeby podmiotów je podejmujących. Wartości te urzeczywistniane są przez główne podmioty polityki, a w tym państwo, partie polityczne, organizacje społeczne, a w tym organizacje pozarządowe, korporacje transnarodowe.

Zwracając uwagę na nośność tych wartości w rzeczywistości budowy cywilizacji informacyjnej postrzega się uleganie ich wielu przewartościowaniom, wzbogacanie się o nowe treści i zadania, które realizują. I tak, pojmując *wolność* jako niezależność, niezawisłość, nieobecność zewnętrznego przymusu w funkcjonowaniu podmiotów życia politycznego zauważa się, że w kształtowaniu się cywilizacji informacyjnej, w której ważną rolę pełnią procesy globalizacyjne a w tym unifikacja życia politycznego ujawnia się przewartościowujący ogląd tej rzeczywistości. Globalizacja jako proces zagęszczania i intensyfikowania się powiązań i zależności kulturowo-cywilizacyjnych prowadzi do uniformizacji świata, i odzwierciedla się w pojawianiu się więzi społecznych, solidarności i tożsamości w skali ponadlokalnej i ponadnarodowej. Rzeczywistość ta wyznacza nowe granice instytucjom niezależności, niezawisłości, zewnętrznym powiązaniom. Niemniej wolność polityczna w klasycznym rozumieniu jest: a) zachowaniem niezawisłość jednego narodu (postawa) od innego narodu (państwa) w sprawach wewnętrznych i stosunkach międzynarodowych, b) urzeczywistnianiem praw i swobód obywatelskich, m.in. w sferze sumienia (przyjmowania światopoglądu zgodnego z indywidualnymi przekonaniem), wyzwania (swobodnego wyboru, praktykowania bądź niepraktykowania religii), słowa (głoszenie własnych poglądów oraz zapoznawania się osób innych w granicach określanych przez porządek prawny i bezpieczeństwo państwa). Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela reguluje zwykle ład konstytucyjny. W Polsce w *Konstytucji* z 2 kwietnia 1997 r. wskazuje się, m.in. art. 31 1. *Wolność człowieka podlega ochronie prawnej, 2. Każdy jest obowiązany szanować wolność i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje, 3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.*

Wartość polityczna jako rzeczywistość cywilizacyjna, w istotnym stopniu generowana jest przez jej wyznaczniki, zwłaszcza przez rozwiązania prawne, poziom rozwoju edukacji oraz stanu świadomości społeczeństwa, człowiek opanowując siły przyrody uzalenia się od nich, a jego wolność polega na przewyciężaniu takich zjawisk, jak: strach, przymus, niewiedza; wolność jako rzeczywistość małoprecyzyjna w definiowaniu, budzi silne reakcje emocjonalne, co może być wykorzystywane jako narzędzie (broń) w walce ideologicznej i politycznej.

Pokój i bezpieczeństwo są wartościami uniwersalnymi, wiążą się z eliminacją przemocy o charakterze instytucjonalnym. Orientuje się na budowie dobrych, harmonijnych stosunków pomiędzy uczestnikami stosunków politycznych. Ich zadaniem jest eliminowanie postaw agresji, konfliktogenności, skłonności do walk (wojen), łagodzenie nieporozumień, zapobieganie potencjalnym zagrożeniom. W rzeczywistości budowy społeczeństwa informacyjnego szczególną nośność polityczną ma unikanie wojny jako środka rozwiązywania sporów. Bezpieczeństwo jest wartością polegającą na gwarantowaniu przez państwo i jego organy wewnętrznych i zewnętrznych warunków, chroniących je, jego interesy, a w tym obywateli przed istniejącymi i potencjalnymi zagrożeniami. Szczególnie nośne w warunkach kształtowania się cywilizacji informacyjnej są zagrożenia wynikające z rozwoju naukowo-technicznego, m.in. wiążące się z degradacją środowiska naturalnego, osłabieniem kreatywności intelektualnej z powodu wszechobecnych komputerów w życiu człowieka, trudności przystosowania się do szybkiego tempa życia, stosowania sabotażu, terroryzmu w różnych sferach życia kulturowego.

Rzeczywistość ta generuje nową treść kategorii pokój i bezpieczeństwo, aczkolwiek nie zaprzecza się, że wojny towarzyszyły ludności w całej jej historii, uznawano je za jedno z narzędzi polityki i sposób rozwiązywania spraw.

Obecnie zwraca się uwagę na potrzebę urzeczywistniania zasady równowagi sił uzyskiwanej przez zbrojenie i sojusze polityczne. Postęp naukowo-techniczny orientuje się wciąż na doskonalenie jakości uzbrojenia. Szacuje się, że na zbrojenie wydaje się ok. 2 mln dolarów na godzinę; w ciągu 2 dni świat wydaje na zbrojenie równowartość kosztów ONZ i jego agend specjalistycznych.

Zauważa się, że mimo ujawniających się znaków rozbrojenia w wielu państwach świata obecnie istnieje większe niż w przeszłości niebezpieczeństwo generowane przez postęp naukowo-techniczny. Współczesna cywilizacja osiągnęła maksymalną siłę samozniszczenia za pomocą broni bazującej na supernowoczesnej technologii.

Równość i sprawiedliwość jako wartości polityczne są ze sobą powiązane. Równość postrzega się w: a) wymiarze naturalnego statusu ludzi (wszyscy ludzie są równi z natury bez względu na rasę, narodowość, wyznanie), b) ideały, wizje ustrojowe i postulaty moralne (wszyscy ludzie są równi wobec prawa). Równość społeczna może odnosić się też do stosunków społeczno-ekonomicznych (wszyscy członkowie danego społeczeństwa mają równe szanse realizacyjne). Aczkolwiek w myśli społeczno-politycznej nierzadko wskazuje się, że określany stopień nierówności społecznej jest elementem motywującym jednostki do zwiększanej aktywności kulturowej. W społeczeństwie informacyjnym rzeczywistość ta ulega wielu istotnym przewartościom, przede wszystkim wiąże się to z ukształtowaniem modelu jednostki partycypatywnej rozwiązującej samodzielnie swoje problemy, uznawaniem alternatywności, różnorodności w całości kształcie życia kulturowego.

Sprawiedliwość jest przede wszystkim wartością dotyczącą sfery dystrybucji znaków rzeczywistości życia kulturowego. Główne jej elementy obejmują: a) zasady, procedury i kryteria podziału określanych znaków rzeczywistości kulturowej, b) zasady partycypacji jednostek lub grup społecznych w procesach zarządzania, a w tym podejmowania decyzji politycznych. W rzeczywistości dystrybucyjnej najczęściej stosuje się formuły: 1. *każdemu to samo*, 2. *każdemu według jego zasług*, 3. *każdemu według jego pracy*, 4. *każdemu według jego potrzeb*, 5. *każdemu według jego pozycji*, 6. *każdemu według prawa*. W sferze dystrybucji politycznej znajdują się urzędy, stanowiska, honory, zaszczyty.

Dobro wspólne i solidarność są wartościami, mającymi na celu integrować dane wspólnoty społeczno-polityczne, ich poczucie tożsamości. Jednostki postrzegają się jako obywatele zdolnych do uczestnictwa w praktykach uprawianych przez całą wspólnotę. Wartości te mają przeciwdziałać procesom atomizacji społeczeństwa, sprzyjać identyfikowaniu się jednostek z celami społeczno-politycznymi całej wspólnoty – dobrem wspólnym. Odbudowuje się w związku z tym tradycyjne wartości integrujące dane wspólnoty, cnoty obywatelskie, odpowiedzialność społeczno-polityczną.

W aktywizacji wspólnot ważną rolę wyznacza się instytucji debat publicznych, dotyczących najważniejszych kwestii funkcjonowania danej wspólnoty.

Solidarność (solidaryzm) jest ideą i praktyką, zakładającą budowę naturalną jedność interesów danej wspólnoty (narodu, państwa), orientującą się na harmonii urzeczywistniania różnorodnych potrzeb różnych grup społecznych dla wspólnego dobra. W cywilizacji informacyjnej jest to ważne wyzwanie, jest ono aktywizacją obywatelską, budową autonomii społeczeństwa wobec państwa, tworzeniem się więzi zarówno lokalnych, jak i globalnych, bodźcem aspiracji społeczno-politycznych całych wspólnot narodowych (państwowych).

Demokracja jest wartością życia politycznego, sprawowania władzy, polegającą na uczestnictwie w nim szerokich kręgów społeczeństwa, na podejmowaniu decyzji politycznych na zasadzie większości głosów, na bazie przeprowadzanych wcześniej dyskusji.. W rzeczywistości tej obywatele mają zagwarantowane podstawowe prawa i wolności; są równi wobec prawa. W procedurach decyzyjnych mniejszość podporządkowuje się rozstrzygnięciom większości. W sprawowaniu władzy demokratycznej charakterystyczne są modele: pośredni i bezpośredni. Demokracja pośrednia określona jest przez procedury prawne, polega na sprawowaniu władzy przez przedstawicieli, delegatów danych wspólnot. Demokracja bezpośrednia zwana też partycypatywną polega na bezpośrednim uczestnictwie danych jednostek w procesie decyzyjnym.

Instytucja demokracji jest przedmiotem krytyki społeczno-politycznej. Zauważa się, że jej zasady funkcjonowania nie sprzyjają ujawnianiu się w życiu publicznym „wybitnych” osobowości, mistrzów życia kulturowo-cywilizacyjnego, a jednocześnie zauważa się, że na obecnym etapie rozwoju życia społeczno-politycznego nie wypra-

cowano lepszych form jego generowania, zatem uznaje się demokrację współcześnie za najlepszą wartość w urzeczywistnianiu procesu decyzyjnego.

Praworządność i prawa człowieka są to wartości wiążące się z przestrzeganiem prawa przez obywateli i instytucje polityczne, a tym zwłaszcza przez organy państwowe. Jest to jeden z podstawowych elementów w urzeczywistnianiu demokracji jako formy sprawowania władzy. Normy prawne określają zasady podległości obywateli władzy. W ładzie praworządności określone są zabezpieczenia instytucjonalne, zwane gwarancjami (instytucja, skargi, kontrole konstytucyjności, administracji).

Prawa człowieka są uprawnieniami jednostki nabywanymi w momencie urodzenia. Są one gwarantowane w różnych aktach prawnych poszczególnych państw oraz w umowach międzynarodowych. Zgodnie z nimi zadaniem państwa jest gwarantowanie praw naturalnych, udzielanie skutecznej ochrony jednostce w razie ich naruszenia. Podstawowe prawa i wolności dotyczą spraw osobistych, politycznych, socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych. Są szczególną wartością w kształtującym się nowym ładzie globalnym.

Tolerancja, a w tym światopoglądowa jest szacunkiem, wyrozumieniem dla poglądów, postaw, postępowania różniących się od własnych jednostek czy grup społecznych. Jest ona też jednym z podstawowych praw człowieka wraz z fundamentalną wartością w kształtowaniu się nowych znaków życia społeczno-politycznego, a w tym nowego oblicza kultury i subkultur.

Aktywność i odpowiedzialność obywatelska są zachowaniami ludzi, polegającymi na formułowaniu i realizacji celów politycznych, związanych z rolami spełnianymi przez jednostki bądź grupy, w ramach systemu politycznego. Są to zachowania autoteliczne, podejmowane jako potrzeba realizacji określonych wyzwań i zasad. Aktywność polityczna określa stopień uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji oraz poziom zaangażowania w życie polityczne. O aktywności decydują zarówno racje socjocentryczne, jak i egocentryczne. Cechą aktywności politycznej jest uczestnictwo w zmienianiu rzeczywistości politycznej na miarę wyzwań cywilizacyjnych zarówno w przestrzeni lokalnej, jak i ładzie globalnym. Odpowiedzialność obywatelska jest spełnieniem zobowiązań podejmowanych wobec danej społeczności oraz instytucji politycznych. Jest ona podporządkowaniem interesów jednostkowych dobru wspólnemu na podstawie krytycznej oceny danej rzeczywistości kulturowo-cywilizacyjnej. Wiąże się ona z przewidywaniem (prognozą) skutków określanych decyzji społeczno-politycznych.

Suwerenna równość państw jest szczególną wartością w rzeczywistości międzynarodowej. Jest nią niezależność państwa od jakiegokolwiek innego państwa lub organizacji międzynarodowej.

Jest to zasada polityczna, że władzę w państwie generuje wola narodu. Określa ona założenie, że każde państwo ma obowiązek szanowania osobowości innych państw.

W kształtującym się łaździe globalnym przyznaje się jednak pierwszeństwo przed państwem wspólnocie ludzkości. Ujawnia się przy tym tendencja, że świat jest społecznością państw. W paradygmacie globalistycznym uznaje się jednak suwerenność jako niebywałą cechę państwowości.

Patriotyzm jest wartością wiążącą jednostkę z własnym narodem, państwem (ojczyzną); jest poczuciem więzi kulturowej, a w tym społeczno-politycznej z wspólnotą narodową i jest podporządkowaniem dążeń jednostkowych sprawom narodu i ojczyzny, jeśli tego wymaga ich dobro.

W refleksji uogólniającej, prezentując relacje zachodzące między tzw. megatrendami budowy cywilizacji informacyjnej a życiem społeczno-politycznym, a zwłaszcza wartościami politycznymi można stwierdzić, że:

1. współczesny świat określany mianem cywilizacji informacyjnej ulega pod wpływem postępu naukowo-technicznego w szybkim tempie głębokim przemianom kulturowym, a w tym radykalnie zmienia się obraz wartości życia politycznego,
2. w tworzącym się nowym łaździe cywilizacyjnym ulegają zacieraniu granice między przeciwnymi tradycyjnymi biegunami zjawisk i procesów życia kulturowego, czego konsekwencją staje się jego unifikacja, synkretyzm, homogeniczność,
3. tradycyjne ponadczasowe wartości życia politycznego ulegają jednocześnie procesom głębokiej uniwersalizacji, powodowanej przez globalizację, i reorientacji w strukturze zinstytucjonalizowania oraz w pełnieniu funkcji cywilizacyjnych,
4. szczególną instytucją i narzędziem generowania nowej rzeczywistości cywilizacyjnej oraz przeobrażenia wartości politycznych są media, które nie tylko promują, propagują określone ideały, wzory, zasady życia kulturowego, a w tym politycznego, ale współtworzą styl ich postaw, zachowań, wartości. Dziennikarze zwłaszcza sytuujący się w rzeczywistości ponowoczesnej powszechnie łamią tradycyjny łaź komunikacji społeczno-politycznej, co w dalszej konsekwencji generuje w życiu społeczno-politycznym znaki prymitywizacji, infantylizacji, barbaryzacji,
5. wartości polityczne są ważną siłą generująca postawy, zachowania, aspiracje obywatelskie zarówno w wymiarze unifikacji kulturowej świata, jak i w dywersyfikacji, umacnianiu lokalizmu, jako że służą one zaspakajaniu potrzeb podmiotów działań politycznych (państw, partii politycznych, organizacji pozarządowych oraz międzynarodowych).

